

Uskumatu lugu

Yann Martel

“Pii elu”

Kirjastus Pegasus OÜ 2005

Kanada kirjanik Yann Martel on sündinud 1963. aastal, ta andis välja oma teise romaani “Pii elu” 2001. aastal. Roman on võitnud 2002. a Bookeri raamatuauhinna ning sellest on tehtud ülimenukas fantaasiafilm, mis on võitnud neli Oscarit. Teos räägib noore India poisi Pii ellujäämisest Vaiksel ookeanil ning juurdleb nii usu ellujäämistahete kui vabaduse üle.

Teos on peamiselt jutustatud peategelase Pii narratiivis, kuid aega-ajalt näeme lugu selles tegutseva kirjaniku silmade läbi, kes on tulnud Piid küsitlema, et uut romaani kirjutada. Seetõttu toimub teoses ajaruumis edasi-tagasi hüplemist, vahel olevikus ja järgmisel hetkel minevikus. Teos on jagatud kolmeks osaks.

Esimeses osas jutustab Pii oma usulistest otsingutest: armastades Jumalat nii väga, otsustab Pii järgida nii hinduismi, kristlust kui islamit, kuid endiselt uskudes, et on olemas ainult üks Jumal. Selline käitumine ei ole meeltemööda peaaegu mitte kellelegi, kuid Pii jääb oma uskumustele kindlaks ja jätkab kõigi kolme usu järgimisega. *“Härra Patel, Piscine'i usklikkus on imetlusväärne. Praegustel rasketel aegadel on lausa rõõm näha poisikest, kes nii innukalt jumalaga ühendust otsib <...> Kuid ta ei saa olla ühekorraga hindu, kristlane ja moslem. See on võimatu. Ta peab tegema valiku.” <...> “Hmm, Piscine?” Ema müksas mind. “Mida sa sellest küsimusest arvad?” “Bapu Gandhi on öelnud: “Kõik usundid on õiged. “Ma lihtsalt tahan Jumalat armastada.”*

Teises osas kirjeldatakse 227 päeva kestnud retke Vaiksel ookeanil, kus Pii peab võitlema nälja, janu, kurnava päikese ja tormidega, samas säilitades oma usku Jumalasse, otsusekindlust elus püsida ja mõistlikkust. Ühtlasi peab ta oma paati jagama bengali tiigri nimega Richard Parker.

Kolmas osa jutustab sellest, kuidas hiljuti päästetud Pii räägib kahele Jaapani laevafirma töötajale oma ellujäämisloost, mida aga mehed ei usu. Sellega mitte rahul olnud, otsustab Pii jutustada neile sama lugu, asendades paadis olevad loomad inimestega.

Teoses kirjeldatakse metsikute loomade käitumist nii loomulikus keskkonnas kui vangistuses. Samuti võrreldakse tihti religiooni ja teadust, peamiselt zooloogiat. Pii arvates ei ole loomade loomaaias hoidmine väär ja ta näeb, et see on isegi hea, kuna loomaias on loomad kergem elada. *“Olen loomaaedade kohta kuulnud peaaegu niisama palju rumalaid arvamusid nagu Jumala ja religiooni kohta. Heatahtlikud, kuid valesti informeeritud inimesed usuvad, et metsikus looduses elavad loomad on*

"õnnelikud", sest nad on "vabad."<...> Tegelikult pole see nii. Looduses vabalt elavad loomad peavad rahuldama oma möödapääsmatuid vajadusi halastamatus sotsiaalses hierarhias ning keskkonnas, kus on palju ohte ja vähe toitu, kus tuleb pidevalt kaitsta oma territooriumi ja olla lakkamatult hädas parasiitidega."

Arutledes loomade vabaduse üle, muudab ta selle metafooriks inimeste kalduvustele religioonis. Nii nagu inimesed saavad valesti aru looma elust metsikus looduses ja sellega seotud vabadusest, ei saa nemad õigesti aru usuvabadusest ning sellega kaasnevast. *"Kuid ma ei taha oma arvamust peale suruda. Mul pole kavas loomaaedu kaitsta. Kui tahate, pange nad kõik kinni <...> Ma tean, et tänapäeva inimesed ei soosi loomaaedu. Religiooniga on sama lugu. Mõlema puhul on põhjuseks teatud pettekujutlused vabadusest."*

Ta pooldab ateiste, kuna nemad on võimelised uskuma Jumalasse, sest nad on alati uskunud teadusesse. Vastandina ei poolda ta agnostikuid, kes ei valigi midagi, mida uskuda. Religioon on seotud kujutlusvõimega ning usu puudumine ratsionaalse mõtlemisega. Need, kellel ei ole kujutlusvõimet, ei suuda pühenduda loole ega seda õigesti mõista.

"Ma võin hästi ette kujutada ateisti viimseid sõnu: "Mis hele valgus! A-a-armastus! Mu Jumal!" ja hilinevad usupuhangut surivoodil. Samas kui agnostik, jäädes truuks oma kainele mõistusele, püsides ustavana "kuivale, elutule faktilisusele", püüaks ehk oma sooja valguskümblust nõnda selgitada: "Tõenäoliselt on tegu a-a-ajutise h-h-hapnikupuudusega a-a-ajus," ning kuni lõpuni napib tal kujutlusvõimet ja ta jääb paremast loost ilma"

Vabaduseteema kerkib uuesti esile, kui Pii on juba ookeanil hulpimas. Ta on üksi (v.a. Richard Parker), ta ei pea kuuletuma kellelegi, ta vastutab iseenda eest ning ei pea minema kuhugi, kuhu ta ei taha minna, samas ei ole ta kunagi olnud vähem vaba kui se ajal, mis ta veetis paadis. Vajadus elus püsida sunnib Piid ainult ellujäämisele keskendumisele ja muutma oma varasemaid mõtteviise. Näiteks, et elus püsida, peab ta toituma lihast, kuigi on olnud terve elu taimetoitlane. Tõesti, ta ei pea kuhugi minema, aga tal ei olegi kuhugi minna ning, mis teeb asja veel hullemaks, on see, et ta peab oma seljatagust jälgima, et tiiger tema elu ei võtaks.

"See on lihtne tõde: ilma Richard Parkerita ei oleks ma täna elus ega saaks teile oma lugu rääkida."

Üks suurimaid ohte on paadil olev 200 kg kaaluv kiskja, kes oleks Pii väga kiiresti ära tapnud, kui ta ei oleks kiiresti tegutsenud ja ennast väikese parvega paadist kaugemale lükanud. Ei lähe kaua, enne kui Pii mõistab, et ta peab selle tiigri ära taltsutama, sest muidu see lõppeb kõik kindlalt tema surmaga. Pii saab oma koha paadis tagasi ja kindlustab mõlemale oma territooriumi, samuti toites Richard Parkerit, et tal ei tekiks tahtmine Piid ära süüa. Aga kõige tähtsam põhjus, miks tiiger oli tähtis: Richard Parker

pakkus selles suures katastroofis seltsi ja hoidis Piid meeleheitest. Richard Parker hoidis Piid oma surma saanud perekonna peale mõtlemast ja temata oleks Pii kiiresti alla andnud ning meeleheitessesse langenud.

“Richard Parker oli see, kes mind maha rahustas. Selle loo ironia on, et loom, kes mind alguses poolsurnuks hirmutas, tõi mulle ometi rahu ja eesmärgi, ma julgen öelda, et isegi vaimse tervise.”

“Pii elu” on kaasahaarava ja fantastiline teos, mis paneb mõtsiklema nii elu kui usu üle. Lugu kõlab nii uskumatult ning võimatuna, kuid samas tahaks jääda seda uskuma ja elada sellega kaasa. See on raamat, mida ma kindlasti soovitaks kõigile ja mida ma olen võimeline uuesti lugema sama entusiasmiga.

Andrea Kliimand

10. klass

Tartu Tamme Gümnaasium

Õpetaja Külli Saia

Ulakass 2014